

Doporučené smluvní podmínky pro tlumočení

1. Definice

Tlumočení rozlišujeme podle typů situací, prostředí a kontextů a podle toho, jaký druh či mód při něm používáme.

1.1 Konferenční tlumočení

Jde o tlumočení v mezinárodním konferenčním kontextu, na mezinárodních bilaterálních či multilaterálních setkáních a jednáních na vysoké úrovni.

Konferenční tlumočení probíhá ve dvou základních tlumočnických módech (druzích), a to jako tlumočení simultánní a tlumočení konsekutivní.

Při **tlumočení simultánním** – nazývá se také souběžné nebo **kabinové** – hovoří tlumočnický zároveň s řečníkem. K tomu potřebuje technické vybavení: kabinu, sluchátka, mikrofon. Posluchači jsou rovněž vybaveni sluchátkem, případně mikrofony. Na simultánní tlumočení je vždy nutné nasadit 2 tlumočnický na jeden jazykový pár, aby se mohli při práci střídat.

Konferenční **tlumočení konsekutivní** – následné, zvané též **vyšoká konsekutiva** – se použije v případě, že není možné nebo vhodné použít tlumočnickou kabinu. Tlumočnický během vystoupení řečníka aktivně poslouchá, píše si poznámky a tlumočí teprve tehdy, když řečník dokončí určitý úsek své promluvy. V případě konferenčního tlumočení konsekutivního jsou rovněž potřeba dva tlumočnický, zvláště pak v případě celodenního nasazení.

1.2 Doprovodné tlumočení neboli liaison

Jde o tlumočení používané v menším kruhu osob, například při obchodních jednáních či v méně formálních kontextech. V případě **konsekutivního tlumočení** se tlumočí po kratších úsecích. Lze tlumočit i bez zápisu, většinou obousměrně, někdy se uplatní **tlumočení z listu**. Použít se může případně i šušotáž, tedy simultánní tlumočení bez techniky – šepem, maximálně pro dva účastníky, nebo s přenosným šepacím zařízením pro větší počet účastníků. Posluchači i tlumočnický jsou pak vybaveni sluchátkem, řečník a tlumočnický mají k dispozici mikrofon.

1.3 Tlumočení soudní

Jde o tlumočení v situacích, kde zákon vyžaduje nasazení jmenovaného soudního tlumočnický (např. u státního zástupce, na policii, u soudu). Ten používá zejména konsekutivní tlumočení nebo šušotáž.

1.4 Tlumočení komunitní

Jde o tlumočení v různorodých společenských kontextech, zejména pak na úřadech, policii (není-li vyžadováno

soudní tlumočení), v sociálních a zdravotnických zařízeních, ve vzdělávacích institucích apod. Komunitní tlumočení se vyznačuje interakcí mezi jedincem vystupujícím jako soukromá osoba a zástupcem (většinou veřejných) institucí a probíhá v rámci jedné sociální struktury, přestože účastníci komunikace mají odlišné jazykové a kulturní zázemí. Komunitní tlumočení probíhá převážně formou obousměrného (bilaterálního) konsekutivního tlumočení, po kratších logických úsecích, zvláštní důraz je kladen na kulturně-sociální aspekty komunikace.

Všechny výše uvedené typy tlumočení mohou probíhat i prostřednictvím technologií pro dálkový přenos (tlumočení na dálku neboli *remote interpreting*), přes platformy či formou videokonferencí.

2. Základní ustanovení

- 2.1 Svoji práci vykonává tlumočnický podle nejlepšího vědomí a svědomí a s veškerou řádnou odbornou péčí.
- 2.2 Všechny informace, které tlumočnický získal během tlumočnického výkonu nebo v souvislosti s ním a které nejsou prokazatelně veřejné povahy, se považují za přísně důvěrné.
- 2.3 Tlumočnický se při své činnosti řídí Etickým kodexem Jednoty tlumočnický a překladatelů.

3. Doporučené smluvní podmínky

- 3.1 Před každou tlumočnickou akcí uzavře objednatel s tlumočnickem smlouvu. Ta může být písemná, a to i neformalizovaná, tedy uzavřená na základě elektronické nebo ústní komunikace. Zejména v případě neformalizovaných a ústních smluv je nutné dbát na jasnou a srozumitelnou formulaci smluvních podmínek.
- 3.2 Činnost vykonávaná tlumočnickem je ve smlouvě vyčerpávajícím způsobem popsána. Nad rámec smlouvy není objednatel oprávněn požadovat od tlumočnický jinou činnost (písemný překlad, zápis z jednání, průvodcovské či organizační služby, společenské akce apod.), pokud se s tlumočnickem nedohodl jinak.
- 3.3 Nebylo-li ujednáno jinak, má tlumočnický právo odmítnout pracovat v prostředí nepřijatelném z fyzických, psychických, zdravotních nebo morálně-etických důvodů, v podmínkách nedůstojných nebo technicky nevhodných pro výkon profese.

4. Odstoupení od smlouvy

- 4.1 Tlumočník neodstoupí od smlouvy z jiných než zákonných důvodů (potvrzení lékaře o nemoci, vis major), pokud se předem s objednavatelem nedomluvil jinak. Po dohodě s objednavatelem za sebe může zajistit adekvátní náhradu.
- 4.2 Odřekne-li objednavatel činnost tlumočníka pro dobu dohodnutou ve smlouvě a za podmínek v ní uvedených, náleží tlumočnickovi dohodnutý honorář a dále všechny prokazatelně vzniklé náklady. Pokud objednavatel odstoupí od smlouvy v době 14–7 dní před konáním akce, doporučuje se storno poplatek ve výši 50 % honoráře. V případě zrušení akce méně než 7 dní před jejím konáním (včetně dne konání) hradí objednavatel 100 % honoráře.
- 4.3 Je-li zákazníkem agentura (anebo jiný zprostředkovatel), tlumočník má právo na úhradu honoráře bez ohledu na to, zda koncový zákazník agentuře zaplatil.

5. Pracovní podmínky tlumočníka

- 5.1 Pracovním dnem se rozumí 8 hodin včetně přestávek. Půlden znamená 4 hodiny včetně přestávek. Pracovní doba tlumočníka se stanovuje vždy jako půlden nebo celý den, stanovení pracovní doby dle hodin je přípustné jen ve zcela výjimečných případech.

Jestliže program počítá s prodlouženou pracovní dobou, případně se jedná o konferenci s výrazně vyšší náročností (vysoce odborně náročná konference, rychle čtené projevy, nemožnost dostatečné přípravy apod.), je nutné posílit tým alespoň o jednoho tlumočníka v každém jazykovém páru. Tlumočníci mají nárok na úhradu přesčasových hodin za každou započatou hodinu práce.

- 5.2 Pro kabinové tlumočení musí být zajištěny podmínky uvedené v bodech 5.2.1 až 5.2.4. V opačném případě je tlumočník pro překážku v práci osvobozen od pracovního závazku. Závazky objednavatele přitom zůstávají zachovány.
- 5.2.1 Tlumočnickům musí být zajištěn přímý výhled do zasedacího sálu, na řečníka i předsednictvo, na promítací plátno a další audiovizuální pomůcky, případně dostatečně velké monitory zobrazující výše uvedené. To se týká i veškerého tlumočení prostřednictvím technologií pro dálkový přenos.
- 5.2.2 Tlumočnickům musí být zajištěna nerušená kvalita zvuku – jakýkoliv šum, echo, prolínání, výpadky apod. jsou nepřijatelné. To se týká i veškerého tlumočení prostřednictvím technologií pro dálkový přenos.
- 5.2.3 Tlumočnickům musí být zajištěn prostor umožňující práci dvou až tří tlumočnicků v jedné kabině dle normy ČSN ISO 2603 730503 (Kabiny pro simultánní tlumočení – Obecné charakteristiky a vybavení).
- 5.2.4 V prostoru, kde pracují tlumočníci, musí být zajištěno kvalitní větrání (dle téže normy ISO výměna vzduchu sedmkrát za hodinu) a zvuková izolace od okolního prostoru.

- 5.2.5 Objednavatel zajistí tlumočnickům do kabin pitnou vodu.

- 5.3 Pro tlumočení na dálku je nezbytné zajistit kvalitní záběr na řečníka i na promítané materiály, synchronizaci zvuku s obrazem, a především kvalitní zvuk. Pro ten je u každého řečníka zásadní pevné internetové připojení, klidné prostředí, a především kvalitní sluchátka s integrovaným mikrofonem, případně externí mikrofon (tj. nikoli mikrofon zabudovaný v počítači). V případě nekvalitního zvuku je tlumočník od pracovního závazku pro překážku osvobozen.

Před online tlumočením se doporučuje provést technickou zkoušku ve dnech předcházejících samotné akci; tato zkouška je tlumočnickům hrazena.

Dále je nezbytné ověření funkčnosti v den akce, nejpozději půl hodiny před začátkem.

6. Příprava

- 6.1 Objednavatel zašle tlumočnickovi nejpozději 3 dny před zahájením akce plné znění všech dostupných podkladových materiálů (program, protokol z předešlého jednání, referáty, písemné příspěvky, seznam řečníků), a to ve všech jazycích, v nichž bude tlumočník pracovat, případně mu sdělí, kde jsou tyto informace zveřejněny na internetu.
- 6.2 Neobdrží-li tlumočník předem kopie všech textů, jež budou na jednání čteny, a nebude-li mít možnost ponechat si je do konce jednání, případně pokud neobdrží včas podkladové materiály pro přípravu, bere objednavatel na vědomí, že kvalita tlumočnického výkonu bude odpovídat těmto omezením.
- 6.3 Při tlumočení filmů, videozáznamů apod. je simultánní převod komentáře do jiného jazyka možný pouze za předpokladu, že se tlumočník může předem seznámit se záznamem nebo prostudovat komentářovou listinu před konferencí a číst ji během promítání, a pouze je-li zvuk přiváděn ze zesilovače projektoru kabelem do simultánního zařízení.
- 6.4 Objednavatel sdělí tlumočnickovi doplňující podrobnosti o jednání a jméno zástupce organizátora, na něhož se má obracet.

7. Trvalý záznam výkonu tlumočníka

Výsledek duševní činnosti tlumočníka je vyjádřen mluveným slovem, je určen výhradně k okamžitému poslechu. Jeho zvukový záznam bez předchozího smluvního souhlasu je nepřijatelný. K jakémukoliv užití a šíření nahrávky výkonu tlumočníka je třeba zásadně jeho svolení. Duševní vlastnictví tlumočníka zůstává zachováno. Objednavatel nese plnou odpovědnost za pořizování nepovolených záznamů třetími osobami. Tlumočník má nárok požadovat za nahrávání svého tlumočnického výkonu odměnu.

8. Doprava na místo výkonu činnosti

- 8.1 Objednavatel dopraví tlumočníka na místo výkonu činnosti co nejrychleji. Jestliže se tlumočník dopravuje na vlastní náklady, objednavatel mu cestu uhradí. Při letu do zahraničí má tlumočník nárok

na letenku; nelze-li použít leteckého spojení, vzniká nárok na cestu vlakem v I. třídě. Po předchozí dohodě může tlumočnick výjimečně souhlasit i s jiným řešením.

- 8.2 Čas strávený na cestě a prostoje se započítávají do pracovního nasazení. Během vícedenní pracovní cesty, ve dnech, kdy tlumočnick dle programu netlumochí, se doporučuje honorář ve výši 50 % dohodnuté sazby.

9. Ubytování a stravování tlumočnicka

- 9.1 Ubytování tlumočnicka hradí objednavatel, a to v jednolůžkovém pokoji s příslušenstvím.
- 9.2 Objednavatel zajistí stravování tlumočnicka nebo mu umožní dostatečnou přestávku na stravování a uhradí odpovídající diety.

Doporučené smluvní podmínky pro překlady, korektury, revize a posteditaci

1. Definice

1.1 Překlad

Překladem se pro účely tohoto dokumentu rozumí převod písemně zachyceného sdělení a následná kontrola textu stejným překladatelem. Revize a korektury druhým překladatelem nebo revizním pracovníkem se účtují zvlášť.

1.2 Revize

Revizí se rozumí kontrola překladu vypracovaného jiným překladatelem, s přihlédnutím k výchozímu textu. Objednavatel poskytne reviznímu pracovníkovi výchozí text. Pokud překlad vyžaduje revizi ve formě podstatně přepracovaného textu, doporučuje se použít hodinovou sazbu za každou započatou hodinu práce.

1.3 Korektura

Korekturou se rozumí jazykové opravy (pravopisu, překlepů aj.) bez přihlédnutí k výchozímu textu.

1.4 Editace

Editace (redakční úprava) textu zahrnuje rozsáhlejší změny, úpravu celých vět, úpravu textu na stanovenou délku, opravu a sjednocování terminologie apod. Je možné používat hodinovou sazbu (za každou započatou hodinu práce).

1.5 Posteditace

Posteditací (redigováním) automaticky přeloženého textu se rozumí kontrola a úprava výstupu ze strojového překladače, a to (v souladu s normou ISO 17100) ve specificky k tomu určeném programu/prostředí (např. webové rozhraní), tedy mimo nástroj CAT.

Na překladatelskou, revizní, korektorskou či posteditační činnost se níže v textu může souhrnně odkazovat jako na překlad / překládání / překladový úkon.

2. Základní ustanovení

- 2.1 Svoji práci vykonává překladatel podle nejlepšího vědomí a svědomí a s veškerou řádnou odbornou péčí.
- 2.2 Všechny informace, které překladatel získal během překladatelského úkonu nebo v souvislosti s ním a které nejsou prokazatelně veřejné povahy, se považují za přísně důvěrné.
- 2.3 Překladatel ctí zásady profesní etiky, mimo jiné v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Používá-li při práci elektronické nástroje na zpracování textu, ujistí se, že jejich použití není v rozporu se zásadami ochrany dat. Řídí se přitom Etickým kodexem Jednoty tlumočnicků a překladatelů.

3. Doporučené smluvní podmínky

- 3.1 Není-li dohodnuto jinak, základem pro stanovení ceny za překladatelský úkon je normostrana (NS) cílového textu, tj. 1500 znaků bez mezer nebo 1800 znaků s mezerami. Účtuje se minimálně 1 NS. Překladatel a objednavatel se mohou domluvit také na jiném způsobu výpočtu, např. za NS výchozího textu, za řádku (60 znaků s mezerami), za slovo výchozího nebo cílového textu.
- 3.2 U překladů jazyků se znakovým písmem se vychází z rozsahu textu, který se určí dle hláskového písma (např. čeština).
- 3.3 Běžný časový rámec pro vypracování překladu je 8 NS překladu za jeden pracovní den. Den převzetí výchozího textu od objednavatele a den odevzdání překladu objednavateli se do tohoto limitu nepočítají.
- 3.4 U terminologicky náročných zakázek poskytne zákazník překladateli kontakt na konzultanta odborné terminologie.
- 3.5 Překlady, revize, korektury a editace se odměňují podle míry námahy, znalostí, důvtipu a pomůcek, kterých je zapotřebí k jejich vypracování. Běžná cena za překladatelský úkon se použije v případě, že výchozím textem je běžný, dobře srozumitelný, čitelný text v editovatelném souboru a že je požadován překlad ve standardním formátu a v běžném časovém limitu. V případě dlouhodobé spolupráce nebo náročnějšího úkonu se doporučuje úprava sazby, a to jako procentuální část ze základní sazby. Náročnost úkonu pak ovlivňují především následující hlediska:
- úzce specializovaný obsah,
 - špatně čitelný výchozí text (např. malé písmo, slabý nebo neostrý tisk, rukou psaný nebo opravený text, chybně nebo nekvalitně oskenovaný text, defektní formulace výchozího textu z hlediska gramatiky, stylistiky nebo smyslu),
 - text předaný na papírovém nosiči či v needitovatelném souboru,
 - složité formátování, které vyžaduje zvláštní úpravu (např. seznamy, tabulky),
 - náročná stylistická úprava (hlavně u projevů a jiných textů určených k veřejnému přednesu),
 - nastudování závazné terminologie a dodržování specifických procesních, stylistických či typografických požadavků, pokynů či příruček požadované zadavatelem,
 - reklamní texty,
 - odevzdání překladové paměti (TM),
 - expresní překlad (více než 8 NS/den, popřípadě krátká lhůta dodání),
 - překlad o víkendu, ve svátky,

- překlad ze zvukového a video záznamu,
- překlad prezentací.

U překladů v obtížně upravovatelných souborech (např. pdf, formátech aplikací MS PowerPoint, MS Excel a v aplikacích DTP) lze použít hodinovou sazbu za každou započatou hodinu práce.

- 3.6 U posteditace (redigování) strojového překladu (angl. zkratka MTPE) je rovněž vhodné použít hodinovou sazbu. Před přijetím zakázky se doporučuje seznámit se s kvalitou výstupu ze strojového překladače.
- 3.7 Při použití nástrojů počítačem podporovaného překladu (nástroje CAT) se doporučuje předem si dohodnout způsob výpočtu objemu překladu (např. údaj z textového editoru či nástroje CAT). V případě použití analýzy CAT pro stanovení cenové kalkulace nemusí být částečná shoda (fuzzy match) ani úplná shoda (perfect / exact match) důvodem ke snižování sazby.
- 3.8 Sestaví-li překladatel překladatelský tým, stává se vedoucím týmu. Za to mu náleží odměna za organizační práci. Není-li odměněn zadavatelem samostatně, může požadovat od kolegů až 10 % z jejich odměny.
- 3.9 Překladatelský úkon na pracovišti u zadavatele se zpravidla účtuje hodinovou sazbou. Zadavatel zajistí vhodné pracovní podmínky a technické vybavení.
- 3.10 Vytváření terminologického glosáře se účtuje hodinovou sazbou.
- 3.11 U zakázky většího rozsahu nebo u neznámého zákazníka je překladatel oprávněn požadovat před dodáním překladu zálohu, či u dlouhodobě probíhajících překladů sjednat postupnou fakturaci dílčích částí překladu. Pokud je zákazník v prodlení s úhradou zálohy nebo faktur za dílčí dodávky o více než 10 dnů, je překladatel oprávněn pozastavit dodávku služeb až do úplného vyrovnaní splatných závazků.
- 3.12 Je-li zákazníkem agentura (anebo jiný zprostředkovatel), překladatel má právo na úhradu honoráře bez ohledu na to, zda koncový zákazník agentuře zaplatil.
- 3.13 Odřekne-li objednavatel činnost překladatele pro dobu dohodnutou ve smlouvě a za podmínky v ní uvedených, musí uhradit překladateli dohodnutý honorář za již prokazatelně vypracovanou část překladu a dále všechny prokazatelně vzniklé náklady.

4. Charta překladatele

Práva a povinnosti překladatelů podrobněji stanovuje Charta překladatele (The Translator's Charter) vydaná profesní organizací FIT (Fédération Internationale des traducteurs / Mezinárodní federace překladatelů), jejímž je JTP členem. Dostupné (v EN/FR) zde: <https://en.fit-ift.org>.